

'Jongens leren beter met actie en competitie'

De mannenschool

Dat veel jongens op school onderpresteren, blijkt regelmatig uit onderzoek. Toch doen maar weinig scholen hier iets aan. Het Deltion College in Zwolle heeft het mbo-onderwijs zo ingericht dat jongens meer geprikkeld worden. Voor jongens én meisjes.

Tekst Richard Hassink Beeld Joost Grol

Jongens blijven vaker zitten, worden vaker doorverwezen naar het speciaal onderwijs en zijn vaker voortijdig schoolverlater dan meisjes. Deze misschien wel overbekende conclusies zijn te lezen in het onderzoeksrapport *De jongens tegen de meisjes*, dat in 2015 in opdracht van het ministerie van Onderwijs werd geschreven. Onderwijsadviseur Karin van Brussel van het Deltion College in Zwolle had het rapport niet nodig om in te zien dat jongens in het mbo vaak afstromen naar een lager niveau. "Dat zat me al jaren niet lekker. Ik ben me in het onderwerp gaan verdiepen en las in diverse onderzoeken dat er grote leerverschillen tussen jongens en meisjes bestaan en dat, kort door de bocht, het hedendaagse onderwijs niet goed past bij de manier waarop jongens het beste leren." Van Brussel ging op zoek naar meer knowhow en kwam via via uit bij adviseur Henno Oldenbeuving die zich al tien jaar met deze materie bezighield. Acht jaar geleden ontdekte Oldenbeuving als onderzoeker bij onderwijsinstituut APS dat jongens in het voortgezet onderwijs langer over hun opleiding deden en vaker op een lager niveau uitstroomden. Olden-

beuving vertelt dat de prefrontale cortex zich bij jongens anders ontwikkelt dan bij meisjes, waardoor jongens meer moeite hebben met stilzitten en met planmatig en gestructureerd werken. "Jongens leren beter als er actie en competitie in het spel is. Het hedendaagse onderwijs houdt nauwelijks rekening met deze bevindingen en daardoor zijn jongens duidelijk in het nadeel."

Leerlingen, en vooral jongens, hebben in het onderwijs veel meer uitdaging nodig, bepleiten Oldenbeuving en Van Brussel. Oldenbeuving illustreert dat met een sprekend voorbeeld. "Als je een klas vertelt dat er aan het einde van de toets nog twee extra moeilijke bonusvragen staan, maakt een meisje gewoon eerst netjes de makkelijkere vragen en kijkt dan daarna of er tijd over is voor de moeilijke vragen. Een jongen begint met de laatste twee complexe vragen omdat hij uitgedaagd wordt." Jongens worden ook eerder aangesproken als je de praktijk de klas in brengt, vult Van Brussel aan. "Je kunt uren praten over de werking van een vliegtuigmotor of je neemt leerlingen mee naar een vliegveld en laat ze de motor zien, horen en voelen. Geheid dat er dan veel meer binnenkomt, omdat het voor leerlingen dan geen verhaaltje meer is, maar realiteit." Over de leerverschillen tussen jongens en meisjes

belegden Van Brussel en Oldenbeuving in de eerste helft van 2014 een aantal inspiratiesessies voor docenten van het Deltion College. Voor sommige docenten waren deze sessies een bevestiging dat ze al met deze verschillen rekening hielden in hun lessen, maar voor veel anderen waren ze een eyeopener.

Relaxt

Marleen Pathuis ontdekte dat ze op een 'vrouwelijke manier' les gaf. Terwijl ze als docent transport bij het Deltion College vrijwel alleen jongens in haar klas heeft. "Ik ben een theorie-meisje en gaf liefst frontaal les. Daarbij legde ik leerlingen veelal stap voor stap uit wat ik van hun verwachtte. Nu ik het anders doe, merk ik dat leerlingen veel meer met de lesstof bezig zijn."

Zo heeft Pathuis de structuur van haar lessen aangepast. "Ik bespreek aan het begin van de les iets nieuws, vervolgens gaan de leerlingen oefenen, dan bekijken we samen of het werkt, waarna de leerlingen aan de slag gaan. En daarnaast probeer ik veel afwisseling in mijn lessen te brengen."

Volgens haar past deze werkwijze bij de behoeften en wensen van haar leerlingen. "Jongens houden heel erg van *trial and error* en het mooie is dat ze daar ook veel van leren. Bovendien stimuleert het hun creativiteit. Mijn leerlingen komen regelmatig met oplossingen waar ik zelf nooit aan had gedacht."

Behalve een andere structuur geeft de docent transport haar leerlingen meer ruimte. "Vaak zet ik een muziekje op in de klas om een relaxte sfeer te creëren, en geef ik ze de vrijheid om even rond te lopen. Dat hebben ze nodig en het komt hun concentratie ten goede."

Van Brussel en Oldenbeuving benadrukken dat de 'jongensachtige' aanpak niet vrijblijvend is. "Integendeel", zegt Oldenbeuving, "ik vind dat docenten voor jongens best de plaatsvervangende prefrontale cortex mogen zijn. Ga niet onderhandelen met jongens, maar maak ze duidelijk dat bepaalde taken en opdrachten er gewoon bij horen. Toon niet al te veel vergezichten, maar stel praktische, haalbare doelen voor de korte termijn. En laat ze ook eens glorieus falen, want daar leren ze ook veel van."

Van Brussel valt op dat jongens ■

Op het Zwolse Deltion College proberen docenten rekening te houden met de leerverschillen tussen jongens en meisjes.

Nieuw vmbo wil jongens aanspreken

In Amsterdam komt er een nieuwe vmbo-school met actief onderwijs. Voor jongens moet het een soort thuishaven worden.

Jongens die met een soort wanhoop op school rondlopen. Kimo Steenaart kan zich deze leerlingen nog goed herinneren uit haar tijd dat ze Engels gaf op een vmbo-school in Amsterdam. "Leerlingen worden in het onderwijs afgerekend op vakken als taal en rekenen en vaardigheden als plannen en structureren, en niet zozeer op intelligentie, ruimtelijk inzicht of interesse in de wereld. En omdat jongens moeite hebben met stilzitten, luisteren en plannen en omdat hun hersens zich anders ontwikkelen dan bij meisjes, vallen ze eerder uit de boot."

Steenart heeft vergevorderde plannen om volgend jaar een nieuwe vmbo-school te starten. Onder de naam Kiem wil ze leerlingen de ruimte geven om te experimenteren, fouten te maken en te ontdekken wat ze kunnen en willen. De leraar is in dit actieve onderwijs, zoals

ze het zelf noemt, de motor om te prikkelen en nieuwsgierigheid op te wekken. Met haar plan oogst Steenaart veel bijval. Zo was ze een van de vier winnaars van Onze Nieuwe School, een project waarmee de gemeente Amsterdam vernieuwend onderwijs wil stimuleren.

Steenart mag nu haar school stichten en krijgt daarbij ondersteuning van de gemeente. Volgens haar is het hoog tijd dat er meer aandacht is voor de leerbehoeftes van jongens. "Ik heb zelf twee zonen van vijftien en twaalf jaar. Al jaren hoor ik andere ouders zeggen dat ze zo blij zijn dat ze geen zonen, maar dochters hebben, omdat die rustiger zijn en het op school beter doen. Ik denk dat dat komt omdat het onderwijs jongens niet voldoende uitdaagt." Die uitdaging wil Kiem wel bieden, door iedere dag sport en beweging te combineren met leren en door leerlingen zelf te laten ontdekken hoe iets werkt.

Of Kiem echt vanaf schooljaar 2017-2018 gaat starten, is nog niet 100 procent zeker. "Bij het opzetten van een school komt wel heel veel kijken."

'Leerlingen komen met oplossingen waar ik zelf nooit aan had gedacht'

'Meisjes eisen heel veel van zichzelf en leren op school niet dat je niet alles altijd even goed kunt doen'

regelmatig negatief benaderd worden in het onderwijs. "Aan een jongen die een ogenschijnlijk slechte werkhouding heeft, wordt nog weleens gevraagd: Zit jij hier wel goed? Als je vervolgens adviseert om het op een lager niveau te proberen, gaat

hij waarschijnlijk met je mee. Terwijl zo'n jongen intelligent genoeg is. Vraag dus 'Wat heb je nodig' en 'Hoe kunnen wij je helpen om misschien wel een stap te maken naar een hoger niveau'.

De aanpak werkt niet alleen goed voor jongens, maar ook voor meisjes, concludeert Oldenbeuving. "Door lesstof niet stap voor stap aan te bieden, maar door te prikkelen, haal je meisjes uit hun comfortzone. Misschien dat ze daardoor in de rest van hun leven ook eerder uitdagingen aangaan, want meiden kiezen nu vaak voor de veilige weg."

Volgens Van Brussel doen meisjes het dan weliswaar goed op school, in het maatschappelijk leven lopen ze regelmatig vast. "Als je ziet hoeveel vrouwen aan het begin van hun carrière overspannen raken, dan ligt het voor de hand dat we daar eens kritisch naar kijken. Meisjes eisen heel veel van zichzelf en leren op school niet dat je niet alles altijd even goed kunt doen."

Al zijn er veel leverschillen tussen jon-

gens en meisjes, één ding is volgens docent Pathuis gelijk. "Beide seksen hebben complimenten nodig. Meisjes visen er misschien eerder naar en jongens doen stoer waardoor het lijkt dat ze geen compliment nodig hebben, maar niets is minder waar. Ik heb gemerkt in die jaren dat ik lesgeef dat jongens ook heel graag horen wat ze goed doen." Van Brussel merkt dat sommige docenten het geven van complimenten van nature in zich hebben, terwijl anderen daar meer moeite voor moeten doen.

Harde cijfers die bewijzen dat de Zwolse aanpak werkt, heeft Van Brussel nog niet. "Daarvoor zijn we nog te kort bezig, maar je hoort van docenten wel dat ze leerlingen beter bereiken." Marleen Pathuis is een van hen. "Als ik zie dat de onvoldoendes van een paar jaar geleden nu voldoende zijn, dan geeft me dat een kick. Maar nog veel belangrijker vind ik dat dat leerlingen het ook daadwerkelijk begrijpen en de lesstof nog leuk vinden ook." ■

lesmateriaal over kinderarbeid

Ieder kind heeft recht op onderwijs. Kinderarbeid is vrijwel overal ter wereld verboden. Toch werken er nog 168 miljoen kinderen. Zij gaan niet of nauwelijks naar school en missen zo hun kans op een betere toekomst.

De AOb heeft 3 lespakketten over kinderarbeid en onderwijs: Zara's Brief, Rabab's Uitzicht en Leerschool. Ieder pakket bevat een film over het leven van een werkend kind, een handleiding voor leerkrachten, informatie voor leerlingen en enkele lesopdrachten. Het materiaal is geschikt voor leerlingen vanaf 10 jaar.

12 juni 2016 Internationale
Dag tegen Kinderarbeid

Een pakket aanvragen?
Ga naar www.aob.nl/lespakket

AOb Algemene Onderwijsbond

GLOBAL CAMPAIGN FOR
EDUCATION